

3. Семиченко В. А. Психологія педагогічної діяльності : [навч. посіб.] / В. А. Семиченко. – Київ : Вища шк., 2004. – 335 с.
4. Зязюн І. А. Педагогіка добра: ідеали і реалії : наук.-метод. посіб. / Іван Андрійович Зязюн. – Київ : МАУП, 2000. – 312 с.

Деньга Н. М., викладач,
Кременчуцький педагогічний
коледж імені А. С. Макаренка
(м. Кременчук)

Новоселецька Л. В., студентка,
Кременчуцький педагогічний
коледж імені А. С. Макаренка
(м. Кременчук)

ТРЕНІНГ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ РЕФЛЕКСІЇ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Система державного забезпечення підготовки вчителя будувалася на переважанні зовнішніх форм впливу, спрямованих на оволодіння необхідною сумою знань, умінь, професійних навичок, що не завжди приводило до запланованих результатів. Це говорить про існування невиявлених закономірностей, які призводять до розриву між знаннями вчителя й ефективністю їх практичного застосування. *«В концепції нової української школи має бути і новий вчитель»*, – говорить міністр Лілія Гриневич [1]. Новий вчитель повинен бути творчим та креативним, здатним до імпровізації й експерименту, професійного та особистісного зростання, планування й аналізу власної діяльності. Відкриває шлях до подолання протиріччя між складними педагогічними завданнями сучасності, що потребують глибокого теоретичного усвідомлення, і тими прикладними засобами їх розв'язання, що панують в освітянській практиці, рефлексія. Тому актуальним є включення до освітнього процесу майбутніх учителів початкової школи засобів формування і розвитку професійної рефлексії.

Основним засобом формування у студентів уміння аналізувати результати власної діяльності, здатності до самореалізації та саморозвитку є тренінг із розвитку професійної рефлексії, адже тренінг – ефективний інструмент для формування вмінь і навичок, спеціальна технологія, що допомагає краще зрозуміти та усвідомити власний світ, зробити своє життя успішним.

Тренінг – це насамперед навчання, що опирається на досвід людини, а також допускає, що його учасники, окрім отримання нової інформації, мають можливість відразу використовувати її на практиці, виробляючи нові навички [2].

З метою формування у майбутніх учителів початкових класів навичок рефлексії відносно власної діяльності (навчальної чи професійної), уміння порівнювати і реалізовувати резерви власного «Я», проявляти інтерес до самого себе і до оточення, формувати адекватну самооцінкунами розро-

блений тренінг для студентів закладів вищої освіти, які навчаються за спеціальністю «Початкова освіта» на тему «Здатність до рефлексії – шлях до професійного зростання».

Для проведення тренінгу необхідні матеріали (апелсин, стикери, маркери, ручки для кожного учасника, стінгазета «Пісочний годинник», презентація «Професійна рефлексія», картки, квітки) та технічні засоби – комп'ютер, екран, проектор.

Теоретична частина тренінгу включає в себе ознайомлення з поняттями «рефлексія», «професійна рефлексія», «педагогічна рефлексія».

Розроблений тренінг складається з таких вправ:

– «Твоє ім'я» – привітання з учасниками тренінгу, створення довірливої атмосфери;

– «Правила» – визначення правил роботи групі, які будуть діяти протягом тренінгу (доброзичливість, щирість, невимушеність, терплячість, тощо);

– «Пісочний годинник» – виявлення очікувань учасників від роботи під час заняття;

– «Комісійний магазин» – формування навичок самоаналізу, саморозуміння і самокритики, визначення значущих особистісних якостей для спільної тренінгової роботи, поглиблення знань один про одного через розкриття якостей кожного учасника;

– «Карусель» – формування навичок швидкого реагування при вступі в контакти, розвиток емпатії та рефлексії в процесі навчання, можливість для позитивного саморозкриття, пошук і усвідомлення своїх сильних якостей;

– «Хочу. Мушу. Вирішую» – усвідомлення учасниками факту свого існування, формування вміння самоаналізу;

– «На якій я сходинці?» – формування адекватної самооцінки;

– «Валіза» – вироблення в учасників вміння аналізувати якості інших людей.

– «Книга мого життя» – зосередження на своєму внутрішньому світі, звільнення від зайвого фізичного та нервового напруження або, навпаки, забезпечення можливості зібратися;

– «Побажання» – створення позитивного настрою.

Під час проведення тренінгу потрібно дотримуватися основних принципів: комфортні умови для всіх учасників, відверті висловлення (без побоювання власної думки), можливість спонтанних висновків, упевненість у тому, що інформація буде використана тільки в інтересах учасників [3].

Отже, формування і розвиток професійної рефлексії у майбутніх учителів початкової школи – актуальна проблема. Одним з ефективних засобів розвитку професійної рефлексії є проведення тренінгу з указаної теми, який має чітку мету, зміст, структуру й методи (вербальні, візуальні, демонстраційні, інтерактивні, технологічні).

Список використаних джерел

1. Нова українська школа: 9 змін, які пропонує Міносвіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://hromadske.ua/posts/nova-ukrainska-shkola-9-zmin-iaki-proponuie-minosvity>. – Назва з екрана.

2. Тренінги [Електронний ресурс] // Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка. – Режим доступу : https://www.sspu.sumy.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=378&Itemid=166. – Назва з екрана.
3. Яблонська Т. М. Тренінг педагогічної рефлексії для студентів та вчителів / Т. М. Яблонська // Практична психологія та соціальна робота. – 1999. – № 3. – С. 9–12.

Дячук Н. І., к.п.н., доцент,
докторант, методист,
Коледж торгівлі та послуг
(м. Прешов, Словаччина)

СЛОВАЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЯК ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД

Перспективи вищої освіти України сьогодні визначаються прагненням до культурної інтеграції в європейський освітній простір, створенням зрозумілих засад міжнародної співпраці, укладанням навчальних програм, які б забезпечили професійну мобільність студентства та професорсько-викладацького складу національних ВНЗ. З метою утворення конкурентоспроможної освіти світового рівня українські університети нині знаходяться у процесі пошуку шляхів збереження власних педагогічних традицій та їх ефективного поєднання з передовим інноваційним навчально-виховним досвідом. Тому ознайомлення вітчизняних освітян з функціонуванням іноземних університетів представляється нам надзвичайно корисним.

Словаччина як окрема держава утворилась у 1993 році. З того ж часу почалось становлення національної вищої освіти. На сьогодні в країні, яка має 5,5 мільйонів мешканців існує 35 вищих навчальних закладів, в яких навчається біля 175, 4 тисячі студентів (дані на 2014 р.) [1] на 115-ти факультетах, 3957-ох фахових програмах [2]. Серед них громадські, державні та приватні високі школи. Громадські та державні ВНЗ фінансуються державою.

Усі ВНЗ є самостійними громадськими інституціями, наділеними багатьма преференціями (наприклад, самі укладають програми, визначають перелік спеціальностей, присуджують наукові ступені тощо). Назва «університет» належить таким навчальним закладам, які мають три ступені/рівні навчальних програм (бакалаврат (3–4 роки), магістратура (2–3) та докторантура (3 роки) [3]. Бакалаврат не вважається повною вищою освітою, для завершення якої необхідно довчитись у магістратурі ще 2–3 роки. 3 роки триває денна форма (з обов'язковою особистою присутністю студента); екстерна або заочна (відвідування занять один день на тиждень протягом 4-х років); комбінована форма навчання, яка поєднує в собі особисту присутність студента та дистанційне спілкування з викладачами. Тому, в середньому отримання вищої освіти займає 5-6 років. Денна форма є безкоштовною в разі отримання першої вищої освіти та за умов не перевищення стандартних термінів. Екстерна форма є платною для всіх (оплата становить 500–800